

verplicht, wanneer hij nu eens een gedetailleerd plan ontwierp van een internationale Calvinistische aktie, waarbij de centrale aktie uitgaat van de kerk en welke toch de door hem genoemde levensgebieden bestrijkt.

Dan kan ieder oordeelen of zulk een plan uitvoerbaar is, dan wel of het naar het rijk der hersenschimmen moet worden verwezen.

Het plan dient zoo konkreet mogelijk te zijn.

Met algemeenheden komt men er niet.

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST

Cyriel Buysse zeventig jaar.

„Een veelschrijver, die nooit te veel schrijft.”

Met deze woorden karakteriseerde het „Handelsblad” in een jubileumartikel den Vlaamschen Auteurs Cyriel Buysse, die een dezer dagen den 70-jarigen leeftijd bereikte.

En deze typeering is even juist als ze waardeerdend is.

In de lange jaren, die Buysse als Schrijver heeft gewerkt, zijn tientallen van grootere en kleinere boeken van zijn hand verschenen, vooral heel veel romans, en tmerkwadige van deze omvangrijke productie is, zooals het „Handelsblad” terecht opmerkt, dat zijn werk van latere jaren nog geheel dezelfde veerkracht toont, die dat van zijn jeugdiger leeftijd heeft. Daarom kan het blad ook zeggen, dat hij nooit te veel schrijft. Want wat het goede was in de geschriften van den Buysse van voor jaren, is nog het goede in den Buysse van heden. Nog altijd kan van hem getuigd worden, wat de Bom ergens zegt: hij heeft „een vermogen dat misschien in de beide Nederlanden geen enkele andere Schrijver in gelijke mate bezit: het vermogen van vertellen, de gave van vertellen”....

Waar bij herhaling ook in ons blad een nieuw verschenen boek van Buysse besproken is, zal het mogelijk onze lezers interesseeren, als we over zijn persoon en werk in 'algemeen in dit artikel eenige opmerkingen maken.

Tegelijk volgen we daarmee de gewoonte om bij gelegenheid van personalia in de Schrijverswereld over den betrokken Auteur in deze weekrubriek te handelen.

Cyriel Gustaaf Emiel Buysse werd in 1859 te Nevele in Oost-Vlaanderen geboren. Zijn Vader was een industrieel, maar door zijn familie liep een artistieke ader: de gezusters Rosalie en Virginie Loveling, dichters beiden van bekendheid, Paul Fredericq, de befaamde historicus, de hoogleraar Julius Mac Leod waren verwanten en hebben zich — met name van de eerstgenoemden weten we dat — voor zijn schrijversontwikkeling geïnteresseerd. De vader wilde zijn zoon in de olieslagerij doen opvolgen en zond hem voor zijn vorming naar Amerika. Maar, aldus vertelde Buysse zelf aan zijn interviewer d'Oliveira, in het dollarland voelde de jonge reiziger zich in 't geheel niet thuis; hem beving heimwee naar zijn Vlaamschen grond en steeds meer kwam hij tot het bewustzijn, dat in het zaken-doen voor hem geen levensbevrediging

zou liggen. Vervuld van geheel andere plannen keerde hij naar huis terug en op de boot begon hij te schrijven, voor eigen genoegen. Het eerste verhaal, dat hij aldus componeerde, gaf hij aan Virginie Loveling ter lezing. Wel achtte ze eenige verandering noodig, maar ze keurde het toch publicatie waardig. 't Werd ingezonden en geplaatst in een tijdschrift en verscheen kort daarna ook afzonderlijk onder den titel „Guustjen en Zieneken”. Al gauw volgden toen zijn grootere boeken: „De Biezenstekker” en „Het Recht van den Sterkste”, die eens en voorgoed zijn naam vestigden. Hij kwam in aanraking met de jongeren van zijn tijd en werd zoo een van de eerste „Van Nu en Straksers”, die, naar men weet, de Tachtigers waren van de Vlaamsche literatuur. Onderscheidene bijdragen leverde hij aan „Van Nu en Straks” en later ook aan „Groot Nederland”, waarvoor hij mede-oprichter was en nog altijd medewerker is.

Als jong schrijver stond hij onder den invloed van Zola, Camille Lemonnier, Guy de Maupassant e.d. en dat stempelde van meet aan zijn werk: hij werd naturalist, een van die Auteurs, die, naar het zeggen van Prof. Vermeylen, „uitgaan van de werkelijkheid, zooals die zich voordoet, zooals die door ieder aandachtig toeschouwer kan waargenomen worden; (wier) verbeelding zich richt naar de gegevens van de werkelijkheid en haar ondergeschikt (is), die de werkelijkheid in haar geheel (aanvaarden), zonder haar naar den maatstaf van mooi of lelijk, goed of kwaad, te vervormen of te vervormen”. Men kent deze naturalisten uit den eersten Tachtigerstrijd. Men weet, hoe ze aan de opleving der literaire kunst een bepaald (sindsdien gewijzigd) karakter hebben gegeven en belangrijk werk hebben tot stand gebracht.

Geheel in aansluiting bij dat naturalistisch type had Buysse bij het schrijven van zijn boeken niet een bepaalde bedoeling: „U moet mijn werk nemen zooals het is” verklaarde hij aan d'Oliveira, „zonder bijbedoeling. Wel getrokken uit dingen, die om mij heen gebeurd zijn — ik zit hier midden in mijn onderwerpen — maar zonder de bedoeling om met het schrijven iets te bereiken”. Deze karakteristieke naturalistische trek is hem bijgebleven, ook nadat het naturalisme als literaire richting was „dood” gegaan en veelszins tegengestelde opvattingen begonnen te overheerschen. Nog immer is Buysse's literatuur zonder bijbedoeling: „Ik wil niets leeren aan de menschen, ik ken slechts de behoefte om wat ik sterk voel, mee te deelen” is nog zijn devies. En dat is zeker een van de voornaamste redenen, dat zijn werk die frisheid heeft behouden, die het in eerste instantie zijn aantrekkelijkheid gaf.

Weergave van de werkelijkheid is dus het essentiële van Buysse's kunst. Maar dan „natuurlijk met de transformatie, die een artiest aan de werkelijkheid geeft”, gelijk hij de bekende naturalistische opvatting tegenover zijn interviewer formuleerde. „De beschrijving van een realiteit is toch heel iets anders dan die realiteit.... Ik zie de werkelijkheid vóór mij en op de werkelijkheid, die als beeld in mijn hoofd zit, ga ik bouwen. Maar er komt zooveel bij en er gaat zooveel af.... Al wat ik zie interesseert mij. Alle verschijnselen van het leven zijn vol belang voor mij. Van het grootste tot het kleinste vind ik alles belangrijk”....

Nog eens weer — dit alles is de echt-naturalistische kunstidee. Maar ten dezen speelt toch ook Buysse's aanleg een belangrijke rol. Hij bezit vóór

alles de gave van directe en doordringende waarneming; hij ziet onmiddellijk en met een steeds weer verrassende helderheid het verband, dat er is tusschen de uiterlijke verschijning van menschen en dingen en hun eigenlijkheid. En dan is hij bovendien een meester in de kunst van typeeren en beschikt hij over een bijzonder plastisch vermogen.

Er is dus bij Buysse een sterk-sprekend verband tusschen richting en aanleg en dat verklaart eenzijdig het feit, dat zijn werk meer dan gewone waarde heeft, aan den anderen kant het verschijnsel, dat hij, bij alle verandering in de kunstopvattingen die hij heeft meegemaakt, steeds aan zijn oude principe is trouw gebleven.

De rij van Buysse's geschriften is, gelijk men weet, zeer aanzienlijk. Het getal van zijn grootere en kleinere boeken, romans en novellen, bedraagt meer dan veertig. Maar, geheel in overeenstemming met de boven aangegeven analyse, vormt dat omvangrijke oeuvre toch een duidelijk geheel. 't Is niet groot van dramatisch gebeuren of aangrijpende sentimenten, doch werkelijkheidsteekening, beschrijving van of verhaal over dat waarin en waardoor de alledaagsche werkelijkheid belangwekkend is.

Het beschrijvende is veelal natuurlyriek, „een innig doordringen tot het landelijk leven in details”. Buysse woont en werkt 's zomers op het Vlaamsche land, midden in de weelde van wijde landouwen en klare luchten en van dat leven in de natuur geeft hij zijn indrukken, niet in expressivistischen zin, maar zoo, dat de lezer zelf aanschouwer is. „Zomerland”, „k Herinner mij” e.d. zijn van dit genre van z'n werk de voorbeelden.

Zijn verhalen betreffen altijd weer de menschen van het land. Hij ziet die menschen, „met de landenschappen er rond”, zooals Vermeylen zegt. En dan treft hem in 't bijzonder het moeielijke, dikwijls ellendige van hun bestaan. „Arm Vlaanderen” is eigenlijk steeds zijn onderwerp. „Zijn menschen”, aldus citeer ik nog eens Vermeylen, „zijn menschen zouden materiaal kunnen zijn voor een studie over de maatschappelijke toestanden in Vlaanderen”, want „de meest verschillende typen uit de meest verschillende standen wandelen door zijn boeken”. Daarbij zet dan het naturalistische van zijn kunst zijn verhalen in een bepaalde, dienovereenkomstige kleur. „Geen narigheid of grofheid in het leven, dat hij koel bekijkt”, aldus de Bom, „doet hem achteruit denken”. Als met houtschoor, in donkere, sombere trekken, teekent hij lijden en lijdensleed, de troosteloosheid van een armoedig zwogersbestaan, maar ook den drift der hartstochten, de verstomping en verdierlijking der lagere menscheijkheid. Daarom is er in dat „volksche” proza veel dat hard is en ruw, staat er naast den Vlaamschen werker ook de bruut. Men denke aan „Het Recht van den Sterkste”, aan „Het Leven van Rozeke van Dalen”, aan „Van Arme menschen”, „Wroeging” e.d. Daarom ook is het realisme, de werkelijkheidsbeelding van Buysse, dikwijls sluitend: het verruwde, bandeloze, laag-zinnelijke wordt er zoo geheel ongehoord door weergegeven.

Maar deze werkelijkheidszin brengt ook een ander effect mee: óók de Vlaamsche humor leeft in Buysse's boeken. Wie gelezen heeft „Het Ezelke” of „Het Bolleken” heeft er van genoten en het echte van dien humor gezien, het diepmensche-

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELUKE SCHEISEN

Getallensymboliek.

II. (Slot.)

Wanneer dus dit het nuchtere feit is, dat Christus sterven moet met het gezicht op een geschonden harmonie, dan is voor ons hiermee ook de diepte van het lijden onder het verraad van Judas benaderd.

Zie, hoe God Zijn Zoon beproeft. Zie, hoe Satan Hem verzoekt. Hij, die met een twaalfal begonnen is, kan Hij er wel mee eindigen? Hij, die Messias zich voelde, kan Hij Zijn pretentie handhaven? De Judaskus, het geschonden twaalfal, is even smartelijk voor Jezus' ziel, en even raadsvol voor Jezus' geest, als een spijker en een doornenkroon in Jezus' vleesch. De wet van den afgehouwen tronk moet Hij volkomen aanvaarden. Aan het kruis gaat Davids huis onder, naar zijn uiterlijke heerlijkheid. En ook het werkresultaat van Christus gaat naar het uitwendige onder. Niet slechts de Christus zelf in Zijn menscheijke natuur, maar ook het werk van Christus, gesymboliseerd in dat twaalfal, wordt in dezen nacht geschonden. Deze middelaar kan, als dit alles het einde is, niet zeggen: ik ga wel onder, maar mijn werk mogen ze ten minste zien. Want als Zijn werk geschonden is, met Zijn eigen persoonlijke glorie mee, dan blijft ook dat verbroken werk geen troostgrond tegen Zijn dood.

Nu zal Jezus bewijzen moeten of Hij geloof heeft in God.

Er is maar één uitweg nu, dat is de uitweg van Abraham, den vader aller geloovigen. Want wanneer Abraham zijn zoon moet slachten, dat wil

zeggen: zijn trotschen boom zelf maken moet tot een afgehouwen tronk, dan troost hij zich in God, dat God machtig is ook uit den dood het leven voor den dag te halen.

Die zelfde vraag legt God Zijn Zoon nu voor, als Hij Hem kussen laat door Judas. God schendt Zijn harmonie, God breekt Zijn mooi geal, God werpt Zijn prachtig mozaïekwerk door elkaar. O, hoe die kus hier brandt! Maar het is Gods stem, die Hem vraagt: gelooft gij nu, gij zoon des menschen, dat God machtig is, u uit de dooden weer te roepen? Gelooft gij nu, dat gij een toekomst hebben zult, en dat gij zoo uw twaalfal wel geschonden ziet in uw dood, maar dat niettemin de twaalfal troonen van het Nieuwe Verbond zullen blijven bestaan tegenover die van het Oude Verbond rondom den éénen troon van God en van het Lam? Gelooft gij dat?

Ja, daar is geloof in den grooten David van het Nieuwe Verbond. Daar is geloof in het Hoofd en den Middelaar van het genade-verbond. Hij laat Zijn handen binden, dat is: Hij laat Zichzelf ten doode voeren, eer Hij het twaalfal weer completeren kan, omdat Hij weet, en gelooft, en ons bewijzen komt, dat Zijn kruis NIET IS EEN PAUZE IN ZIJN WERK. Het kruis wordt gevolgd door opstanding, hemelvaart, pinksterfeest. In den Geest komt Christus toch terug straks naar de wereld. En dan zal Hij zelf Zijn twaalfal, door de aanwijzing van den Geest, toch weer volledig maken en het dan eerst stellen in de zuivere orde.

Zoo kan Jezus sterven gaan, met het gezicht op een torso, omdat hij weet, dat Zijn zuivere harmonie haar ware sculptuur op Zijn eigen tijd toch zal volbrengen.

In dit geloof is Christus dan ook voor ons geen ergernis meer en geen dwaasheid, maar kracht en wijsheid Gods. Alleen dit geloof kan den

Judaskus in deze benauwde wereld overwinnen. Dit geloof leert Christus zien als Aarons meerdere; want Aäron draagt de borstlap met twaalf steenen wel over, doch kan niet één ervan uit eigen kracht behouden; doch Christus' dood heeft schifting gemaakt tusschen valsche en ware steenen, en heeft zoo, door den dood heen, de ware steenen tot een zuiver twaalfal afgerond en op Gods eigen hart gelegd. Dit geloof leert Christus zien, niet als een mislukten koning, die Davids afgehouwen tronk een scheut wel schieten laat, maar dan ook weer in dien nieuwen schent zelf andermaal mislukt, want het laat ons een Christus zien, die door den Judaskus op eigen wijs te dragen, de ergernis ervan overwint in zich zelve, wijl Hij nu bewijzen komt, dat Zijn werk niet „af” kan zijn met het kruis, maar eerst volkomen wordt in opstanding en verheerlijking, en als Hij weerkeert in den Geest.

Ook aan den Judaskus wordt ieder mensch openbaar, dat ligt niet aan Judas, maar aan Jezus. Tusschen Judas' lippen en Jezus' gelaat ligt het heele vraagstuk van geloof en ongeloof.

De menschen gaan hier onherroepelijk uiteen.

En er blijft maar één conclusie.

INDIEN Christus' Rijk van deze wereld is, en indien Zijn twaalfal-kiezen een vrucht is niet van messiaansche krachten, maar van overspannen verbeelding, en indien het met den dood van Jezus uit is, en indien het Christendom niet leeft uit kracht van den historischen Jezus, die gedood is bij een gehavend twaalfal, maar herrezen is tot het herstel van Zijn geschonden harmonie, — indien, zeg ik, dit alles waar is, —

dan is Judas wel de man, aan wien de smet van den verrader kleeft, maar meer heeft Judas dan ook niet misdaan. En dan is Jezus wel „ongelukkig in de vriendschap”, en wel een profeet zonder „succes”, maar dan is de kus van Judas geen verraad ten overstaan van de andere wereld, de wereld Gods, de wereld van het

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Over Gereformeerd en Christelijk-Gereformeerd
(in verband met „De Rotterdammer“).

De heer C. Buitendijk, Nassaukade 73, Amsterdam,
bekend uit de Geref. Vereniging voor Drankbestrijding
en haar orgaan, schrijft ons:

Weleerw. Heer en Br.,

Vriendelijk dank ik u voor de opneming in „De Reformatie“ van 30 Sept. '29, van een deel van een artikel in ons „Maandblad“, waarin leedverhaal werd uitgesproken over de treurige, kerkelijke verdeeldheid der Gereformeerden in ons Vaderland.

Het verheugde mij dat mijn verzoeking bij u in zoo goede aarde viel, en dat ik daaruit de conclusie mag trekken, dat uwe gestadige polemiek, uw standvastig verweer, als een ridderlijk geharnast strijder, voortvloei uit den geest der liefde tot de broeders, en niet anders bedoelt dan misverstand en weg te ruimen, opdat, als er een werkelijke begeerte in de harten leeft om elkaar te begrijpen, en tot het samenwonen in één Kerkelijk Huis, die beletselen, onder den Geest en den zegen des Heeren, als sneeuw voor de zon mogen verdwijnen.

Als een zoon der Scheiding, — die echter met zijn volle ziel leeft in de rijke weldaden en zegeningen, door God ons geschonken in de Vereniging van „Afgescheidenen“ en „Doelverenden“, zóó, dat „A“ en „B“ en „C“ bijna geheel weg mochten vallen — gaat mijn hart vooral uit naar hen die bij die Vereniging afzijdig bleven.

Met diep leedwezen nam ik dan ook kennis van de brochure van mijn vriend en broeder in den Gereformeerden drankstrijd, Ds A. M. Berkhoff, in dit jaar uitgegeven: „Hebben de Gereformeerde Kerken op de Synode van Utrecht 1905 haar on-Schriftuurlijke Verbondsbeschouwing verlaten?“

De verzekering der droefheid over de scheiding in den aanhef doet weldadig aan, maar de bespreking, de uitmeting van het geschil, stelt bitter te leuren.

Onze Gereformeerde Kerken worden daarin in zoo'n ongunstig daglicht gesteld, dat men de verzoeking moet slaken: broeder, broeder, zijt ge nu inderdaad zoo in goede verzeerd, dat wij ons, **dóór dat geschil**, zoo van uwe Gemeenten onderscheiden. Moogt ge zoo stellig verklaren, weet ge zoo vast en zeker, dat in het algemeen, in onze Kerken, **het Intellectualisme hoogtij viert** (blz. 28) als onafwendbaar gevolg van de door u gewraakte leerbeslissing? (Synode 1905.)

Nooit heb ik leden onzer Kerken ontmoet, die „met verregaande lichtvaardigheid“ het uitspreken, „dat zij zichzelf hielden voor kinderen Gods, op grond van hun behoeven tot het zaad des Verbonds“ (blz. 28).

En weet onze br. Ds B. wel zeker, dat er zoo weinig wezenlijk onderscheid wordt gemaakt tusschen het waar zaligmakend geloof en het historisch geloof?

Steeds weer worden we van onze kansels gewaarschuwd, dat de genademiddelen **geen grond** voor ons kindschap, voor onze zaligheid kunnen of mogen zijn, maar, dat we de van God ons gegeven voorrechten toch ook niet mogen minachten of geringachten.

Wanneer ik de dogmatische uitspraak van de Synode van 1837 der Christelijke Gereformeerde Kerk betreffende den H. Doop nog eens rustig nalees, dan moet ik, als gewoon gemeentelid zeggen: Ziedaar nu een beschouwing, zóóals wij die doorlopend in de prediking onzer Gereformeerde Kerken mogen hooren!!

* * *

Zoo ging Jezus sterven.

Zijn handen werden gebóeid, en al Zijn werk lag stuk. En knuppels zwaaiden door de lucht en Zijn wang brandde.

Maar in de verte zag Zijn oog een nieuw Jeruzalem met twaalf poorten en Zijn heilig verlangen en Zijn sterk geloof branden er twaalf namen in. Christus, de gebodene, is de heerlijke. Eigenlijk is er niets geschonden; want Hij heeft zelf Judas uitgedreven, laat ons dat niet vergeten. Achter Judas' kus ligt Zijn woord in de Paasch-zaal, dat uitdrijvende woord: wat gij doet, doe het haastelijk. Indien dat woord Judas als een dorre tak afkapt, van den boom, dien Jezus plant, dan is die boom niet geschonden, dan is hij juist van bederf bewaard, en blijft hij staan.

En wie Christus zien wil in dit geloof, die zal, als hij Gethsemané verlaten gaat, slechts één ding bidden: dat hij zelf behooren mag tot de zuivere ronding van de 144000: 12 x 12, in den vollen levensrijkdom en levensmenigvuldigheid (1000). Deze mensch durft God niet de bekeering weigeren. Want, niet van God's kant, maar wel van zijn kant bezien, is de wegering van de bekeering niets minder dan de kus van Judas, en de poging om de harmonie, nu niet van de twaalf, maar van de 12 x 12000 te breken. Die zich niet bekeert, zal het oordeel dragen.

Want niet voor niets is Christus door Judas gekust.

K. S.

lijke dat ligt in de vereeniging van het lachwekkende en het schrijnende. Een figuur als die van het „Ezelken“ is stellig een van de allerbeste humorschepingen, die de Noord- en Zuidnederlandse literatuur kent. En overal in zijn boeken straalt die humor door, omdat het bonte, schilderachtige Vlaamsche leven zelf er zoo rijk aan is en Buysse, naar Vermeylen het uitdrukt, „de broer (is) van al wie levenskracht in zich voelt bruisen“.

Zoo is, in enkele trekken, het beeld van Buysse's werk. En dan ziet men het beteekenende ervan. Kernachtig heeft Vermeylen dat aangegeven toen hij schreef, dat Buysse heeft geschonken „het volledigste openluchtmuseum van echt Vlaamsche menschen“. In andere woorden heeft Maurice Maeterlinck hetzelfde gezegd: „niemand heeft ooit onze menschen zoo doen spreken en leven“.

Ook uit artistiek oogpunt, als literaire kunst, heeft Buysse's werk groote waarde. Hij moge dan geen stylist zijn, niet een woordkunstenaar van het expressionistische soort — hij is een verteller, één die levende werkelijkheid levend weet voor te stellen en alles wat hij verhaalt zet in een sprekende, locale kleur. „In Buysse's werk“, aldus zegt Querido, „gloeit zon, droomt nevel, geurt veld-adem“.

Maar men gevoelt óók de bezwaren. Het diep-indringend, onverholen en onomwonden uitbeelden der werkelijkheid heeft ook zijn keerzij. En het heeft ons wel wat te zeggen, dat, gelijk Buysse zelf vertelde aan d'Oliveira, „de clericalen“ veel aan zijn werk hebben af te keuren gehad. Het ethische element, dat immer bij onze waardebeoordeling zich doet gelden, noopt meer dan eens tot een onvoorwaardelijk terzijde leggen van al te barre realiteit. Daarom blijft ten aanzien ook van deze kunst voorzichtigheid eisch. We erkennen gaarne en dankbaar Buysse's groote verdiensten, zijn bijzondere eigenschappen, de algemeene waardij ook van zijn kunst, maar we kunnen in den geest en de strekking van vele zijner boeken ons niet vinden. En dan, de hoogere werkelijkheid, die uitroikt boven de verhoudingen van allen dag, wordt in zijn werk geheel gemist.

C. T.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Europeesche Statenbond.

I.

Reeds vóór graaf Coudenhove-Kalergia zijn idee van een Pan-Europa ontwikkelde en vóór Briand zich als ijveraar van de Vereenigde Staten van Europa openbaarde, hebben wij de gedachte uitgesproken, dat de oprichting van een Europeeschen Statenbond ons noodzakelijk leek, wilde de Volkenbond vruchtbaar werk leveren.

Wij herinneren hieraan niet om eenige primeur of eer voor ons op te eischen, maar alleen om den schijn van ons af te wentelen, als zouden we meedoen aan den wedstrijd van sommige christenen om, wat buiten alle christelijk beginsel om wordt gepropageerd, dadelijk in eenigszins gewijzigden vorm over te nemen.

Zoo heeft men zich gehaast het Marxisme om te tooveren in een christen-socialisme.

Rijk der Hemelen. Dan mag de kus van Judas onsmakelijk zijn, en onaesthetisch, en weerzinwekkend, maar dan heeft Judas in den grond toch eigenlijk gelijk gehad. Want een Jezus, die zich uitroep als Messias, die staat of valt met Zijn eigen twaalfstal van messiaansche afronding, en die Zijn twaalfstal niet redden kan, die is ten slotte een Judaskus waard. Het is kras gezegd — maar wat wil men anders in het Rijk der Waarheid, in den nacht van krisis? Als alles staat of valt met het twaalfstal van Jezus' messiasbewustzijn, dan staat of valt ook alles met een kus van Judas. Is Jezus niet de Messias, dan is Judas even groot als Hij; dan is Judas slechts een andere worp van Satan (eigenlijk van Mephisto) op het schaakbord der historie. En dan heeft Judas den waan van den groot-fantast van Nazareth gebroken, en ons de oogen voor dat werk geopend.

Maar in het andere geval?

Maar nu Jezus waarlijk is de Christus?

Nu weten wij het, Christus MOEST sterven met het gezicht op een geschonden harmonie; want dat was de wet van Zijn koninkrijk. Zijn koninkrijk komt nooit met uiterlijk gelaat. Hij verdraagt de schande in Zijn lichaam en zoo ook de breuk van Zijn harmonie; want de kruiswet wordt in alles doorgetrokken.

Zoo komt er plaats voor de opstanding en de verheerlijking.

Zoo alleen komt er ook plaats voor het Rijk der Hemelen en de mogelijkheid van Zijn doorbraak tot overwinning.

Want juist door te sterven, en in dien dood te heerschen, heeft Jezus dat betere rijk gesticht, waarin de uitwendige roeping de inwendige vindt en tot wezen verheft. In dát rijk is de verkiezing tot grondslag gelegd aan de roeping in den tijd, en is de inwendige roeping door den weder-barenden Geest door Christus zelf verworven, als het groote heilsgeschenk, dat wezen geeft aan de roeping van Zijn in harmonie vereende en ver-

Het Spiritisme werd door sommigen omgezet in een christelijk Spiritualisme.

Het Pacifisme, een uitvinding van het Humanisme onzer dagen, werd in bepaalde kringen met een christelijk tintje geveerd en zoo onder christenen geïmporteerd.

Daarom is het ter dege op zijn plaats te waarschuwen, dat de idee van een Europeeschen Statenbond bij ons geen sympathie vindt, omdat zij nu eenmaal in de lucht hangt.

Eer zij nog zulk een opgang maakte, zagen wij de wenschelijkheid daarvan in.

Wij blijven nog steeds van meening, dat het welslagen van den Volkenbond ervan afhangt.

Ja, wij gelooven, dat, terwijl de Volkenbond altijd een eerbiedwaardige hoeveelheid muizen zal blijven baren — men lette er op, dat ik niet beweer, dat hij uitsluitend muizen het licht zal doen zien — een Europeesche Statenbond van meetaf resultaten van grootscher structuur zal kunnen voortbrengen.

Natuurlijk verwachten we, dat velen zullen zeggen: zoo'n Europeesche Statenbond is een illusie. Waarom maakt gij er u warm voor? Waarom verspillt gij er tijd en papier aan?

Laten wij voor het oogenblik hiertegenover slechts mogen opmerken, dat men wel meer voor een utopie heeft uitgekroten, wat later de proef der verwetelijking glansrijk doorstond.

Het meest typische voorbeeld daarvan levert wel de bekende Dr Eckener.

Toen graaf Zeppelin zijn plan om een luchtschip te bouwen voor hem ontwikkelde, lachte hij erom.

Hij achtte dit een uiting van abnormaliteit, gelijk trouwens tal van anderen deden. Voor hem was Zeppelin de „gekke graaf“.

En nu is Dr Eckener de opvolger van graaf Zeppelin geworden en heeft hij zelf den vliegtocht om de wereld geleid.

Dit mane, om niet te voorbarig te zijn in zijn oordeel. Ook al volgt de verwezenlijking niet zoo spoedig als in het geval van graaf Zeppelin, daarom behoeft een idee nog niet over de grenzen van Utopia te worden gezet.

Want met persoonlijkheden regeeren ideeën de wereld als middelen in Gods hand.

Wat de idee van den Europeeschen Volkenbond haar ernst verleent, is de ontzettende nood, waarin Europa verkeert.

Het is onze zonde, dat wij dikwijls geen nood willen zien, als wijzelf het maar goed hebben en onze omgeving in betrekkelijk welvaren verkeert.

Maar wie de Europeesche problemen bestudeert, wie het Europa van heden vergelijkt met dat van vroeger, wie zich verdiept in de gewijzigde verhouding tusschen ons werelddeel en Amerika, die kan, hij zij een verwoed optimist, bezorgdheid niet onderdrukken.

Al is de Europeesche beschaving nog niet direkt tot ondergang gedoemd, achteruitgang is reeds ingetreden en dreigt te blijven aanhouden.

Oeconomisch staat Europa er slecht voor.

De Europeesche volkeren verblijten en vereten elkaar, ten spijt van schoone verklaringen in de Troonredevoeringen of wat daarop gelijkt in de onderscheiden landen.

Er heerscht geen tweedracht, maar tiendracht of twintigdracht.

Wordt door tweedracht een volk verteerd, wat moet dan het gevolg van den toestand van latente spanning ten aanzien van Europa niet zijn.

Het is dan ook heusch wel de moeite waard te onderzoeken of een Europeesche Statenbond bestaansbaar is, wat die zou kunnen doen en in hoever de Calvinist er sympathiek tegenover kan staan.

HEPP.

gaderde Kerk. Want niet door Zijn werk op aarde alleen, maar door heel Zijn arbeid heen heeft Hij het recht verworven om door den Geest, dien Hij straks zenden zal, verbintenis te leggen tusschen de verkiezing van Gods welbehagen enerzijds, en de vergadering van de „144000“ van Zijn gekochten anderzijds.

En als straks door Zijn dood heen de Geesteswerving is bedongen, en Christus Heer van Gods Geest geworden is, dan komt dat Rijk, waarin de Judaskus in den grond niet mogelijk is, omdat die van binnen uit geroepen nimmer afvallen kunnen.

Dan, wanneer in dat geestelijke Rijk de blijvende harmonie van wedergeboorte en van inwendige roeping tot stand gekomen is, dan is het in het waarachtige geloof onmogelijk Jezus te verraden; dan komt er een gemeenschap van waarachtig toegebrachten, die den Zoon enkel kussen in gehoorzaamheid en in geloof. Wie uit den Geest van Christus leeft, die kan Hem niet verraden in der Eeuwigheid. Uit degenen die de Vader Hem waarachtig gegeven heeft, heeft hij niemand verloren. Hij heeft door het verlies van Judas te dragen, het recht der volharding in de genade voor den Zoon verworven.

Het vraagstuk van den Judaskus moet men naar Dordrecht toebrengen; want de leer van de volharding der heiligen geeft, uit het standpunt van Christus' opstanding, een antwoord op het raadsel van Jezus' geschonden twaalfstal in Zijn dood.

En, wat nog meer zegt, het vraagstuk van den Judaskus moet men oplossen aan de poort van de stad, die heeten wordt het Nieuwe Jeruzalem.

Daar vindt men de som der vergaderden en der geroepenen Gods. En die som wordt niet in een verminkt getal, maar in een getal van zuivere afronding ons gegeven. De Openbaring van Johannes is de gloeiende peroratie op het evangelie van de ergernis van den Judaskus en van de dwaasheid van het gebroken twaalfstal. Hoer die klanken: 12000 stadiën, 12 poorten, 12 paalen, 12 apostelnamen in de poorten der stad,

12000 stadiën, 144 el, 144000 verzegelden, 2 x 12 troenen om den éénen troon, 24 ouderlingen. Hier is Jezus Christus in Zijn twaalfstal, dat van alle kanten zijn ongeschonden harmonie in het hemelsche lofdicht Hem bezingt. Vader, zegt Hij nu, uit degenen die gij mij van eeuwigheid gegeven hebt in de gemeenschap van den Heiligen Geest, heb ik niemand verloren. Onder de geëvenen in waarheid is geen enkel kind der verderfenis.

gende waar-
een steeds
band, dat er
an menschen
dan is hij
van typeeren
plastisch ver-
tend verband
rklart eener-
dan gewone
het verschijn-
kunstopvat-
eds aan zijn

, gelijk men
u zijn groo-
novellen, be-
l in overeen-
alyse, vormt
delijk geheel.
ran of aan-
heidsteekel-
over dat
werkelijkheid

divriek, „een
n in details“.
het Vlaam-
wijde landou-
en in de na-
n expressio-
ter zelf aan-
ier mij“ e.d.
voorbeelden.
de menschen
met de land-
eylen zegt,
het moeite-
estaam. „Arm
onderwerp.
g eens Ver-
riaal kunnen
appelijke toe-
eest verschil-
nde standen
zet dan het
halen in een
„Geen narig-
koel bekijkt“,
leinen“. Als
trekken, tee-
posteloosheid
aar ook den
t en verdier-
arom is er
d is en ruw,
rker ook de
n den Sterk-
van Dalen“,
g“ e.d. Daar-
reidsbeelding
uwde, bande-
geheel onge-

ok een ander
tor leeft in
„Het Ezelke“
toren en het
diepmensche-

erwinnen. Dit
ens meerdere;
waalf steenen
t eigen kracht
schifting ge-
zen, en heeft
eenen tot een
is eigen hart
niet als een
zen tronk een
t weer in dien
kt, want het
den Judaskus
van overwint
omt, dat Zijn
het kruis,
in opstan-
Hij weerkeert

mensch open-
aan Jezus-
ligt het heele
ijk uiteen.

vereld is, en
icht is niet
overspannen
en dood van
lom niet leeft
Jezus, die ge-
naar herrezen
en harmonie,
vion de smet
r heeft Jud-
dan is Jezus
en wel een
de kus van
n van de
vereld van het